

cení průvodů a dle svého volného přesvědčení. S příslušnými zjištěními ocitá se proto stížnost v rozporu, když tvrdí zejména, že obžalovanému jednalo se jen o to, by našel přechod ku své řeči. Nenechalť nalézací soud tuto obhajobu obžalovaného mimo úvahu, dospěl však přes to k přesvědčení, že ho stihá subjektivní vina ve smyslu zákona. Obžalovaný jako člověk vzdělaný a inteligentní mohl si pro svůj přechod zvoliti jinou bezvadnou formu. Užil-li k tomu konci prostředku, jenž vyčerpává o sobě skutkovou povahu přečinu dle čís. 5 §u 14 zákona, odpovídá i za tento trestný prostředek. Zmateční stížnost bylo proto jako bezdůvodnou zavrhnouti.

Odůvodněno jest však odvolání obžalovaného do výroku, jimž vyslovena byla ztráta práva volebního. Dle §u 3 odstavec čtvrtý zák. z 31. ledna 1919, čís. 75 Sb. z. a n. ve znění zákona z 18. března 1920, čís. 163 Sb. z. a n. je vyloučen z práva volebního, kdož právoplatným rozsudkem soudu trestního byl odsouzen pro takový zločin, nebo takový přečin nebo přestupek, pro který dle platných ustanovení nastává ztráta práva volebního do obcí. Není-li však zvláštním zákonem výslovně ustanoveno, že ztráta práva volebního nastává bezpodmínečně, může býti tato ztráta vyslovena jen tehdy, byl-li trestný čin spáchán z pohnutek nízkých a nečestných. Ztráta práva volebního nastává tedy buď bezpodmínečně, když zvláštním zákonem výslovně tak bylo ustanoveno, anebo pod podmínkou, že byl trestný čin spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, a tu ovšem jen za předpokladu platných ustanovení, shora zmíněných. Ustanovením, že ztráta práva volebního může býti vyslovena jen tehdy, byl-li trestný čin spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, zmírněny byly dřívější zákony, dle nichž na pohnutkách vůbec nezáleželo. Nezbytným předpokladem pro vyslovení ztráty práva volebního do obcí je tedy odsouzení pro čin, pro který podle platných ustanovení účinek ten nastává. Přečin dle §u 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky takovým skutkem není, neboť ustanovení §u 32 odstavec první tohoto zákona o ztrátě čestných práv občanských, k nimž náleží i právo volební, vztahuje se jen na odsouzení pro některý zločin uvedený v zákoně na ochranu republiky. Při odsouzení pro přečin nemůže tudíž za žádných okolností, byť i bylo vysloveno, že čin byl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, býti uznáno na ztrátu práva volebního (viz výnos min. spravedlnosti z 30. května 1919, čís. 10732, uveřejněný pod č. 16 Věstníku ministerstva spravedlnosti, dále rozhodnutí Sb. n. s. č. 1199, 1634. Bylo tudíž odvolání obžalovaného vyhověti a napadený výrok zrušiti.

Čís. 1781.

Rozlišení skutkových podstat první a druhé věty §u 104 tr. zák. V o b o u případech je trestný čin dokonán již přijetím daru (výhody), po případě slibu jeho, přijal-li jej úředník v úmyslu vykonávati svůj úřad stranicky; jest lhostejno, že později úmysl ten změnil, dar však podržel.

Podmětem zločinu dle druhé věty §u 104 tr. zák. může býti každý úředník, tedy i úředník, náležející ke skupinám první věty.

I pouhá blahovůle vůči straně jest stranictvím.

Jde o zmatečnost čís. 11 Šu 281 tr. ř., nebylo-li při odsouzení pro § 104 tr. zák. uznáno na odevzdání daru nebo jeho hodnoty ústavu chudých.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1924, Kr II 495/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného a vyhověl zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 18. srpna 1923, pokud jím byl obžalovaný částečně uznán vinným zločinem podle §u 104 tr. zák. a částečně sprostěn z obžaloby pro týž zločin, zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů :

Po věcné stránce (čís. 9 a) §u 281 tr. ř.) namítá stěžovatel, že není tu zákonných předpokladů pro odsuzující výrok, poněvadž 1. obžalovaný nepřijal ani si nedal slíbiti daru ani výhody. Částky 1000 K a 300 K byly pouze odměnou za vykonané práce (za třídění vína a komisi), obžalovaný je přijal (rovněž jako hostění) v době, kdy nebylo ani řeči o nějakém působení ve prospěch dárců, poněvadž v té době neobstarával veřejné záležitosti, třídění vína a prohlídka v závodě byly práce soukromé, 10% podíl na zisku dal si stěžovatel slíbiti nikoliv jako dar, nýbrž jako odměnu za odbornou poradu a kontrolu podniku fy M. Poněvadž jeho úřední povinností jako sklepního inspekora bylo brániti falšování vín a pečovati o dobrou jejich jakost, plnil převzatou kontrolou vlastně jen svou povinnost. Činil-li tak bez svolení svých představených, dopustil se sice jednání disciplinárního, nikoliv však trestného, 2. že není prokázáno, že se obžalovaný přijatými dary dal svěsti k jednání stranickému. K dokonání činu podle druhé věty §u 104 tr. zák. jest podle náhledu stěžovatelova nutno, by bylo zjištěno, že pachatel, obstaráváje své úřední práce, předsevzal skutečně jednání, které by podle jeho vědomí nebylo v souhlase s objektivním právem. Nestačí prý, jak má za to nalézací soud, pouhé přijetí daru za účelem stranickým. Konkrétní případ stranického jednání však u obžalovaného nebyl prokázán ani v tomto ani v jiných případech; naopak jest prý zjištěno, že jednal vždy zcela korektně, zejména že firmě M. ničeho neslevil a jí žádných těžkostí nedělal.

Námítka pod 1. není provedena po zákonu, poněvadž nevychází ze skutkových předpokladů napadeného rozsudku, jimiž jest zrušovací soud vázán (§§y 258, 288 čís. 3 tr. ř.). Nalézací soud zjistil, že obžalovaný přijal od společníků fy M. v P. 1000 Kč a 300 Kč (pokud převyšují přípustné částky 202 Kč a 167 Kč 60 h), dále hostění v domácnostech, hostincích a kavárnách (v hodnotě několika tisíc korun), nikoliv jako odměny za konané práce, nýbrž jako dary, rovněž tak, že si dal slíbiti od společníků fy 10% podíl na čistém zisku buď výhradně nebo aspoň částečně jako dar, slíbenou prací a kontrolou podniku na-

prosto neodůvodněný. Zjistil dále, že uvedené výhody přijal, po případě si dal slíbíti od majitelů podniku, podléhajícího jeho úřední kontrole a dohledu v době (nebo nedlouho před dobou), kdy mělo dojít k úřední jeho činnosti u firmy M., k níž také skutečně došlo poprvé 30. října 1920, kdežto dary byly poskytnuty nebo slíbeny částečně v létě, poněvadž však v září a říjnu téhož roku. Zjistil konečně, že výhody ty přijal obžalovaný v intencích dárců, jimž šlo o to, »by si naklonili přísného sklepního inspektora, aby při úřední kontrole podniku sem tam oko přimhouřil« za tím účelem, aby firmu M. ať již v mezích zákona nebo mimo ně protežoval a konkurenční firmy pronásledoval, věda, že společníci fy si počínají v obchodě nekale, že tedy jeho pomoci a blahovůle bude třeba. Obstarával-li obžalovaný v době přijetí daru v daném případě veřejné záležitosti čili nic, jest pro skutkovou podstatu zločinu podle druhé věty §u 104 tr. zák. lhostejno. Rozhodné jest, že dary přijal nebo si dal slíbíti v souvislosti se svou úřední činností, tedy při obstarávání svých úředních prací, a to nikoli snad teprve po jejich výkonu nebo výlučně za zvláštní práce, k nimž nebyl povinen. K libovolným tvrzením zmateční stížnosti, která nejsou převzata z napačeného rozsudku, na př. že podíl na zisku byl pouhou odměnou za kontrolu v mezích zákona, že hostění bylo pouhou společenskou pozorností a peněžní dary dovolenou odměnou za soukromé práce, nelze přihlížeti.

2. Výklad zákona, proti němuž se obrací zmateční stížnost, dlužno pokládati za správný. Tak zvané pasivní podplácení, t. j. přijímání darů ve věcech úředních je trestné jako zločin podle §u 104 tr. zák., když buď a) úředník právě jen tím se dal pohnouti k tomu, by konal svůj úřad podle povinnosti, t. j. když by bez daru nebyl svůj úřad dle své povinnosti konal, nebo b) když úředník se tím dal svésti ke stranictví ve vykonávání úřadu, t. j. k tomu, by konal své úřední práce ve prospěch nebo na škodu strany jinak, než dle své povinnosti měl, zejména tím způsobem, že se buď přímo proti svým povinnostem zasazuje o zájmy nějaké strany nebo že vůči ní projevuje i jen pouhou blahovůli. Kdežto však ve druhém případě nezáleží na tom, o jaký úřední výkon se jedná, předpokládá se v prvním případě, že jde buď o vykonávání spravedlnosti nebo propůjčování služeb nebo o rozhodování ve veřejných záležitostech. Že je v prvním případě trestný čin dokonán již pouhým přijetím daru, že tedy zůstává trestná skutková podstata nedotčena i v tom případě, když později z rozhodnutí strany samé k úřednímu jednání nedojde, je vzhledem ke znění zákona nepochybné. Nelze však nahlédnouti, proč by nestačilo přijetí daru, které se stalo v úmyslu stranického úřadování, k naplnění skutkové podstaty dokonání zločinu také podle druhé věty §u 104 tr. zák., když ze znění a intencí zákona je nepochybné, že také tu záleží jádro a podstata trestní činnosti v přijetí daru. Podmětem deliktu v druhém případě může býti každý úředník, tedy také úředník náležející ke skupinám, uvedeným v první větě §u 104 tr. zák. A poněvadž u těchto zvláštních úřednických skupin se tresce podle §u 105 tr. zák. jako dokonání zločinu každý pokus svádění úředníka ke stranictví nebo k porušení úřední povinnosti, nelze míti za to, že v druhé větě §u 104 tr. zák. žádá

zákon k dokonání zločinu více než přijetí daru v úmyslu, vyhověti intencím dárcovým. Mimo to nelze přehlédnouti, že při výkladu, zastávaném zmateční stížností, by se trestní sankce druhé věty §u 104 tr. zák. stala v četných trestuhodných případech illusorní prostě proto, že je velmi těžko dokázati skutečný případ stranictví, na př. u porotců, kteří nejsou povinni uváděti důvody svého hlasování, neb u úředníků, kteří přijmou dary za účelem stranického výkonu úřadu, potom však svůj úmysl změní, ale dar podrží, čímž jistě neodčiní porušení právního stavu, způsobené přijetím daru k trestnému účelu. Ze všech těchto úvah plyne, že přes doslov zákona (který by se zdál mluvit pro náhled zmateční stížnosti hájený také Lamaschem a Fingerem, tímto teprve v novém vydání II. 906) je zločin dokonán v o b o u případech §u 104 již přijetím daru nebo výhody, po případě slibu jeho, přijal-li jej úředník v úmyslu, by vykonával svůj úřad stranicky. (Tento náhled zastával Finger ještě v I. vydání, II. díl str. 413, dále býv. Nejvyšší soud vídeňský v rozhodnutí čís. 2775 a Nejvyšší soud pokládá jej za odpovídající duchu a intencím zákona také vzhledem k obsahu nového zákona o úplatkářství.) Bylo proto zmateční stížnost obžalovaného jako bezdůvodnou zavrhnouti.

Zmateční stížnost státního zastupitelství směřuje jednak proti osvobození obžalovaného od obžaloby pro zločin braní darů ve věcech úředních podle §u 104 tr. zák., jednak proti překročení trestní sazby (čís. 11 §u 281 tr. ř.).

Pokud jde o osvobození obžalovaného pro zločin podle §u 104 tr. zák. spáchaný braním darů od družstva P. pro výrobu sodové vody a šumivých vín v M., zjistil nalézací soud, že obžalovaný přijal v tomto případě dar (vybrav si útraty komise vyšší, než mu příslušely), nena- byl však přesvědčení, že tak učinil k účelu stranickému, vycházející z nesprávného náhledu (čís. 9 a) §u 281 tr. ř.), že uspíšení komise, jinak předepsané, není ještě stranictvím. Při správném výkladu pojmu stranictví nelze však pochybovati o tom, že jím jest již pouhá blahovůle, projevená vůči straně, tím spíše, byla-li jí poskytnuta na úkor stran jiných. Ostatně je soud povinen — neshledal-li zákonných známek skutkové podstaty podle druhé věty §u 104 tr. zák., zabývati se otázkou, zda čin obžalovaného netvoří skutkovou podstatu zločinu braní darů ve věcech úředních podle první věty §u 104 tr. zák., zda totiž obžalovaný při rozhodování o veřejných záležitostech úřad svůj sice podle povinnosti konal, však, aby ho konal, dar přijal (§ 281 čís. 5 tr. ř.). Znalecký svědek J. udal výslovně, že záležitosti, jež obstarává obžalovaný, nutno považovati za záležitosti čistě veřejné, Totéž vyplývá ze svědectví Dra K-a. Soud bere za prokázáno, že obžalovaný prohlásil družstvu, že komisi provede, bude-li mu předem zasláno 400 Kč. Lze tedy jeho čin nepochybně podřaditi pod ustanovení první věty §u 104 tr. zák. (§ 281 čís. 9 a) tr. ř.).

Konečně jest rozsudek zmatečný podle čís. 11 §u 281 tr. ř. v tom, že soud nevzal při výměře trestu zřetele na ustanovení §u 104 tr. zák., že odsouzený jest povinen odevzdati dar, který obdržel, nebo hodnotu jeho ústavu chudých toho místa, kde se zločinu dopustil. Tím vybočil

soud při vyměřování trestu ze sazby trestní zákonem ustanovené a je tu dán zmateční důvod podle §u 281 čís. 11 tr. ř.

Čís. 1782.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Hanobení republiky hanobením zákona na ochranu republiky a obviňováním vládního systému z protekcionářství, korupce a stranickosti vůči straně komunistické.

Že útok pachatelův byl namířen proti republice, jest zjištěním skutkovým.

K pojmu republiky.

S hlediska čís. 5 §u 14 zákona nezáleží na tom, že pachatel slova »republika« neužil a že v zákoně uvedený výsledek nenastal; stačí pouhá možnost tohoto výsledku.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1924, Zm II 378/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu v Jihlavě ze dne 30. května 1924, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou přečinem podle §u 14 čís. 5 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Stěžovatelka nemá důvodné příčiny, dovolávati se zmatku čís. 9 a) §u 281 tr. ř. Uplatňuje, že, až na znak veřejnosti (závadný výrok byl pronesen na schůzi, čítající asi 200 osob), není naplněn žádný z ostatních zákonných znaků přečinu podle čís. 5 §u 14 zákona na ochranu republiky. Schází prý především předmět trestného činu, totiž republika, pod níž je v zákoně míněn útvar vládní moci a která jako taková musí býti hanobena způsobem v zákoně naznačeným. Nelze prý usuzovati z toho, když za řeči padlo slovo »republika« v jiné, nevinné souvislosti, že byla hanobena republika a není též přípustno, nahrazovati nedostatek předmětu trestného činu (republiky) poukazem na to, že, jako lze hanobiti osoby fysické výtkami, vycházejícími z určitého jich jednání, lze i hanobiti republiku výtkami, vycházejícími z jednání ústavních činitelů, úřadů a orgánů republiky, jež poukazují k další výtce, že republika je stížena vadami a okolnostmi, jež jsou zdrojem činů hanebných. Stížnost je bezdůvodna. Nalézací soud usuzuje, že z toho, že obžalovaná ve své řeči výslovně prohlásila, že vládní systém v republice neliší se nikterak od starého rakouského režimu, že protekce, výsady a přednost osob, blízkých vládnoucím kruhům, rozhodují i dnes a korupce že je na denním pořádku, a že zakončila svou řeč provoláním zdaru Sovětské republiky ruské, kterou tím jaksi označila za vzor ideálního státu, je zřejmo, že úmysl obžalované při hanobení poměrů v Čsl. republice nesl se k tomu, by hanobena byla republika sama a nikoli snad jen některý